

rungot laskea, olivatpa nuo sitten pystyssä tai pitkänään. Ei muuta kuin peukalonkynnellä paperossirasian pohjaan neljä viirua pystyyn ja viides poikittain niin pitkälti kuin ruumiita riitti ja sitten suoraa päätä lähimpään latoon. Miten oli haistanutkin! Pam! oli mauseri tokaissut. Pam!

— Ja titten te raapait kolmannen tulitikun ja tyrkkäti ihan nenäni alle, mutta tilloin minä tanoin: Taatana, minä olen Pitpalatta!

Jooseppi vaikeni. Hän sylkäisi lattialle ja vilkaisi hät'hätää ympärilleen.

— No, auttoiko se? kysyttiin.

Voi tuhat tuhatta tolpanväliä havupuita ja joka neulasen päässä —!

— Taatana, en tuinkaan minä muuten olitkaan Pitpalatta!

Taisihan Sörkkäkin melkoinen kylä olla, mutta mitä semmoiset Pispalan rinnalla merkitsivät! Pispala oli koti, kirkko ja isänmaa. Pispala, Pispala yli kaiken! Kuka tohtii väittää, ettei Joosepilla ollut siveellistä mielikuvitusta!

Parin päivän kuluttua tilanteessa ei enää ollut mitään ennustamista, vaikka olisi osattukin. Päin sitä niin oli menossa koko vapaussota. Ehtoolla tuli Siurosta punaisten viimeinen juna ja siinä myös Elina, laihtunut, kalpea tyttö, silmissä omituinen kiilto. Mitä hän oli nähnyt, montako vuorokautta hän oli valvonut, montako kilometriä hän oli rämpinyt survotuilla teillä — niistä hän ei puhunut mitään, hän tuijotti vain. Mitta oli liian täysi; varovasti, varovasti!

Lempi saattoi hänet pysäkiltä kotiin. Väsynyt oli Lempikin, mutta ei sillä tavalla kuin Elina. Hän oli terve; hänellä oli vielä sen verran ymmärrystä, voimaa ja alotekykyä kuin tarvitaan kuumenevan koneiston pysäyttämiseen. Elina oli aivan tahdoton, hän ei jaksanut enää millään tavoin vaikuttaa tilansa kehittymiseen. Hän oli vain tomuhiukkanen kummallisessa kivessä, johon lapsi oli hetkiseksi ihestunut ja joka nyt kiiti huimaa vauhtia jonnekin. Hänen leponsa oli liikettä, putoavan esineen pulmatonta olemassaoloa. Hänen Jumalansa oli lähtenyt taivaastaan ja joutunut liian lähelle Maata. Ei näkynyt edes tähtisadetta, pilviä, pilviä vain, höyryä ja hourua kadotuksen kuilujen yllä.

Elinan oli nälkä, mutta kun hän yritti syödä, hän huomasi kesken kaiken, että oikeastaan hänen olisi pitänyt nukkua. Ei, hänelle ei maittanut, ellotti koko ruoka! Joosefiina teki siis vuo-teen. Ei, Elinan ei ollutkaan uni!

— Mene nyt kumminkin sänkyyn pitkäksesi, minä panen tyy-nyjä jalkojesi alle; se tekee sinulle hyvää, kun olet niin paljon kulkenut.

— Mitä minä sängyssä teen! Johan minä sanoin, etten minä ole väsynyt!

— Menisit nyt. Minä keitän sitten kahviakin. Ihan sinua ja isää varten minä olen sitä säästänyt. Mene nyt sänkyyn, minä riisun kengät jalastasi. Mutta kylläpä ne ovatkin kamalassa kunnossa! Minun täytyykin ottaa ne pois, että saavat kuivua rauhassa.

Joosefiina laskeutui polvilleen tyttärensä edessä ja tarttui tämän jalkaan.

— Anna minun olla! Elina kivahti ja potkaisi.

— Jumalan tähden! Mikä sinua vaivaa? Ei suinkaan sinussa vain ole kuumetta, kun silmäsikin ovat niin merkillisen näköiset? Mene nyt, lapsi kulta, lepäämään!

— Anna minun olla, etkö sinä kuule! Mitä sinä oikein vainoat minusta! Mitä varten minua aina kiusataan! Antakaa minun olla! Antakaa minun olla! Elina huusi ja riuhtoi kuin näkymättömien pirujen käsissä.

Se oli Elinan ensimmäinen täysin pimeä hetki. Joosefiina ei voinut aavistaa, kuinka monta sellaista oli tulossa. Hän ei voinut aavistaa, että hänen läsnäolonsa parhaillaan sotkeutui tyttären tajunnassa kuohuviin aistiharhoihin, sai sarvet päähänsä ja hangoon kouraansa sekä peri esikoisoikeuden sellaiseen ihmismielen salaisuuteen, jota kukaan ei siedä edes äitinsä näkevän. Ansiotta ja aivan tietämättään Joosefiina joutui pahan tiedon vartijaksi ja pirujen kokoonkutsujaksi. Tuskin siihen virkaan olisi kaukaisempi lähimmäinen kelvannutkaan.

Kohtaus ei kestänyt kauan. Joosefiina ei ehdottanut enää mitään, vaan koetti olla ikäänkuin häntä ei olisi huoneessa ollutkaan. Se olikin viisainta. Elina oli pian kuin uusi olento. Ilmeisesti hän häpesi äskeistä. Ilme oli lauhtunut, ja nyt vasta hän alkoi näyttää väsyneeltä ihmiseltä.